

Laboratorní zpracování nálezů z archeologického výzkumu-keramika

- vyzvednutí z nálezové situace
- třídění, sáčkování, evidence v terénu
- čištění, ošetření nálezů v laboratoři
 - restaurování, konzervování
 - inventarizace
 - zabalení, štítkování
 - uložení v depozitáři

Práce v terénu - na ploše

- po vyzvednutí z nálezové situace se z ker.střepu na sucho odstraní hrubé nečistoty – hlína
- zařazení do papírového sáčku s popisem o místě nálezů, lokalita, objekt, sektor, čtverec, číslo sáčku, datum, popř. další údaje pro laboratoř: “ke slepení”, “nemýt”, “křehké” apod.
- pro uložení ker.střepů je nejvhodnější papírový sáček, je prodyšný, nezadržuje vlhkost, igelit nevhodný

Práce v laboratoři

Mytí střepeů

- v této fázi nemá střepeů žádné označení, nutno dbát, aby se střepeů nepomíchaly než budou opatřeny inventárním číslem
- mytí střepeů ve vodě
- dle restaurátorského kodexu destilovaná voda, což se rozchází s praxí, velké množství střepeů, podmínky přímo na výzkumu

- jemné čištění kartáčkem s měkkými štětinami, tvrdé zanechávají na nízko pálených střepech stopy rýhy(záměna s výzdobou)
- extra pozornost malované střepe např. MMK, malba nebývá vždy zřetelně vidět na střepe znečištěném hlínou a prachem, nutná zkušenost, který střepe by mohl být malovaný, barva je velmi citlivá na mechanické poškození, po umytí kartáčkem by byla zničena

- dbát opatrnosti při mytí nízko pálené keramiky 400-600°C, již za sucha se velmi drolí a nasáknutí vodou je destrukční
- důležité při mytí jsou hrany střepu kvůli případnému lepení, nikdy nenechávat střepy ve vodě, namočit a ihned vyjmout
- mytí ve vodě odstraní nečistoty od zeminy, další nečistoty jako např. vápenaté krusty se odstraňují mechanicky-skalpelem nebo chemicky-roztok kyseliny citronové, následně neutralizace střepu v destilované vodě

Sušení

- nejvhodnější na kovovém roštu, aby voda odkapávala a střep byl co nejrychleji usušený, v praxi se tak děje přímo na papírových sáčcích, ideálně na sluníčku.....rozdíl v postupu ve vybavené laboratoři nebo přímo v terénu na výzkumu
- střepy musí být dobře usušené, aby bylo možné pokračovat v dalším zpracování jako lepení, popisování inv.č. atd.

Třídění a kompletace střepů

- třídění střepů v rámci sáčku-okraj, výduť, dno, ucha, plastické výstupky tzv. pupíky apod., dále na podskupiny-tenkostěnné, silnostěnné, nezdobené, zdobené, malované, s obsahem grafitu atd.
- toto třídění do skupin velmi usnadní další práci při kompletaci a hledání navazujících fragmentů, popř. sestavení celé nádoby

- zatím se jedná o kompletování na sucho, při nalezení dvou a více navazujících střepů se spoje označí křídou pro pozdější lepení

Lepení

- pro lepení keramiky se používají různé druhy lepidel a to v souvislosti s určitým druhem keramického střepu, na určení vhodného adheziva má vliv více faktorů
- slinutí ker.střepu-podle stupně výpalu(čím vyšší teplota, tím tvrdší), poréznost, tvar lepeného fragmentu, také v jakých podmínkách bude keramika uchovávána

- při výběru adheziva se především klade důraz na respektování lepeného předmětu, lepidlo by mělo být snadno a šetrně reverzibilní
- v případě archeol.artefaktů se jedná o porézní keramiku, nízko pálená, je nejvhodnější vodou ředitelné disperzní lepidlo, na našem trhu Herkules
- speciální restaurátorská lepidla na keramiku, vcelku stejné vlastnosti, rozdíl v ceně....jinou kapitolou jsou lepidla na kameninu a porcelán, u kterého je vysoká chemická odolnost, tudíž širší výběr adheziv

- pomůcky k lepení-lepidlo, štěteček na nanášení, vlhká houbička na odstranění přebytečného lepidla, injekční stříkačka s jehlou na vstřikování lepidla do spáry, na fixaci lepící páska papírová, nádoba se sypkým fixačním materiálem- písek, vhodnější potravinová rýže
- při lepení více kusů střepů, popř. celé nádoby se spojují fragmenty postupně po dvou až třech kusech, po zaschnutí se přidávají další střepy, v případě celé nádoby se postupuje ode dna přes výduť až k okraji

Doplňování chybějících střepů

- fixace fragmentu
- rekonstrukce tvaru nádoby
- chybějící části střepů se doplňují sádkou, snadno se modeluje, je reverzibilní, jsou různé druhy tvrdosti, na pórovinu je nejvhodnější modelářská bílá

- pomůcky: sádra, voskové plátky(Ceradent), voda, špachtle, lepící páska, kolíčky
- nahřátý voskový plátek se natvaruje na chybějící místo, vyplní se sádrrou, po zatuhnutí se vosk sejme a sádra vybrousí do požadovaného tvaru

Barevná retuš

- z estetických důvodů se často provádí barevná retuš sádrového doplňku, zejména u rekonstrukcí celých nádob
- iluzivní, neutrální, napodobivá
- při restaurování archeol. artefaktů se nejčastěji užívá neutrální, o stupeň světlejší než barva střepu, ale je na první pohled viditelný rozdíl mezi střepem a doplňkem

- druhů a vlastností barev je široká škála, určí se dle požadavku
- na keramiku nejčastěji vodou ředitelné barvy, umělecké temperové, akrylové, práškové pigmenty,
- fixativ ve spreji

Inventarizace

- Zahrnuje přiřazení inv.čísla a popis předmětu do inv. Seznamu
- Slouží k přesnějšímu určení a nalezení artefaktu ve sbírce-depozitáři
- každý střep je označen inventárním číslem
- lepený fragment z více střepů je označen pod jedním číslem, proto následuje inventarizace až po lepení
- inv.číslo je sestavené z údajů uvedených na sáčku s nálezem

- pomůcky-tenký štěteček, pero s vyměnitelnou špičkou, syntetický lak a tuš nebo akrylový lak a akryl.barva, použití je v závislosti na prostředí, v uzavřených prostorech raději akryl
- nanesení proužku laku na vhodné místo vnitřní strany střepe, po zaschnutí popis číslem a následně zafixování další vrstvou laku

Zabalení a uložení nálezů

- zainventované střepy se vrátí zpět do sáčků
- sáčky se řadí do kartonových krabic opatřených cedulkou s informacemi o obsahu
- krabice jsou uloženy v depozitáři
- vhodné depozitní podmínky, teplota, vlhkost